

Όσ. Πορφύριος: «Οι Πατέρες δεν ζητούσαν σημεία ούτε χαρίσματα»

Ορθοδοξία / Ηθική

Ανέστης Κεσελόπουλος, Ομότιμος Καθηγητής Θεολογίας Α.Π.Θ., Καθηγητής Πανεπιστημίου
Λευκωσίας

Προχωρούμε σήμερα στη δημοσίευση του τρίτου μέρους της μελέτης του Καθηγητή της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ κ. Ανέστη Κεσελόπουλου (προηγούμενο άρθρο: <http://www.remptousia.gr/?p=60322>), σχετικά με τη σημασία της πνευματικής ζωής, όπως αναδεικνύεται μέσα από τη διδασκαλία του Γέροντος Πορφυρίου. Όπως ήδη αναφέραμε, το άρθρο είχε γραφτεί προ της αγιοκατατάξεώς του, και γι' αυτό ο Όσιος Πορφύριος αποκαλείται “γέρων” ή “πατήρ”.

Πηγή: fdathanasiou.wordpress.com/

Ωστόσο, αυτή η αγάπη δεν έρχεται «ημών κοιμωμένων ή ημών αδιαφορούντων». Απαιτεί αγώνα και προπάντων ταπείνωση. Ο Γέροντας είναι ξεκάθαρος ως προς το σημείο αυτό: «Ο Χριστός δεν θα μας αγαπήσει, άμα εμείς δεν είμαστε άξιοι να μας αγαπήσει. Για να μας αγαπήσει, πρέπει να βρει μέσα μας κάτι το ιδιαίτερο. Θέλεις, ζητάεις, προσπαθείς, παρακαλείς, δεν παίρνεις όμως τίποτα. Ετοιμάζεσαι ν' αποκτήσεις εκείνα που θέλει ο Χριστός, για να έλθει μέσα σου η θεία χάρις, αλλά δεν μπορεί να μπει, όταν δεν υπάρχει εκείνο που πρέπει να έχει ο άνθρωπος. Ποιο είναι αυτό; Είναι η ταπείνωση. Αν δεν υπάρχει ταπείνωση, δεν μπορούμε ν' αγαπήσουμε τον Χριστό. Ταπείνωση και ανιδιοτέλεια στη λατρεία του Θεού»[20].

Ο ίδιος είχε την αληθινή ταπείνωση, γιατί ένοιωθε ασφαλής στην αγάπη του Θεού. Ζούσε στην αγάπη του Θεού και για την αγάπη του Θεού. Αυτή του έφτανε και του περίσσευε. Η προσευχή του μέχρι το τέλος του ήταν: «Ο,τι θέλεις, Κύριέ μου, ο,τι

θέλει η αγάπη Σου. Το ξέρω, δεν είμαι άξιος. Στείλε με όπου θέλει η αγάπη Σου. Για την κόλαση είμαι άξιος. Και στην κόλαση να με βάλεις, αρκεί να είμαι μαζί Σου. Ένα θέλω, ένα επιθυμώ, ένα ζητώ, να είμαι μαζί Σου, όπου και όπως θέλεις Εσύ»[21].

Αυτή η αληθινή ταπείνωση ήταν κάτι που χαρακτήριζε τον Γέροντα Πορφύριο από την παιδική του ηλικία, αλλά πρόδιδε την αγιότητά του μέχρι τα γηρατειά του. Τα όσα καταθέτει αυτοβιογραφούμενος και εξομολογούμενος βεβαιώνουν του λόγου το ασφαλές. «Τώρα που τα βλέπω όλα, αισθάνομαι πάρα πολύ ταπεινός. Δηλαδή πως να σας το εξηγήσω...Ο Θεός με προστατεύει. Στέλνει την χάρι Του σ' εμένα. Ο Θεός και τους αμαρτωλούς, όπως εμένα, τους αγαπάει και θέλει να γίνουνε καλοί. Κάνει και τέτοια η χάρις του Θεού. Εγώ όλα τα αποδίδω στον Θεό για τη δόξα Του. Πιστεύω για τον εαυτό μου ότι είμαι μια παλιοσωλήνα σκουριασμένη, που όμως διοχετεύεται το ύδωρ το ζων το πεντακάθαρο, γιατί πηγάζει απ' το Πνεύμα το Άγιον»[22].

Ενώ όλοι, όσοι τον γνώρισαν, καταλάβαιναν την αγιότητά του, έβλεπαν ότι είναι κάτι ξεχωριστό και αναγνώριζαν το πληθωρικό χάρισμά του, ο ίδιος πίστευε ότι είναι τιποτένιος και αμαρτωλός. Όσο για το χάρισμα, πίστευε ότι του το έδωσε ο Θεός, «για να γίνει καλός». «Σας το έχω πει πολλές φορές, το χάρισμα ούτε το περίμενα, ούτε το ήθελα, ούτε το εζήτησα. Οι Γέροντές μου δεν μου λέγανε τίποτα. Αυτή την παράδοση είχαν. Δεν με διδάσκανε με λόγια, μόνο με τη στάση τους. Όλα τα μάθαινα από τους βίους των αγίων και τα πατερικά. Οι Πατέρες δεν έκαναν εκβιασμούς, δεν ζητούσαν σημεία, δεν ζητούσαν χαρίσματα. Κι εγώ δεν επεδίωξα ποτέ χαρίσματα, μόνο την αγάπη του Χριστού• τίποτ' άλλο. Το χάρισμα μου το έδωσε ο Θεός, για να γίνω καλός»[23].

Η Χριστοκεντρικότητα, που διαποτίζει ολόκληρη τη διδασκαλία του Γέροντα και αποτελεί τον σταθερό άξονα της ζωής και της εμπειρίας του, είναι επόμενο να γίνεται και το στίμονι της προσευχής του. Το πρόσωπο του Χριστού, που καταξιώνει και νοηματοδοτεί την ανθρώπινη ζωή και γεμίζει ελπίδα την ύπαρξή του, δυναμώνει και ορθοδρομεί την προσευχή του. Τονίζει χαρακτηριστικά ο Γέροντας: «Παρακαλέστε: 'Κύριε Ιησού Χριστέ, ελέησόν με'. Ξέρει Εκείνος πως να σας ελεήσει, με τι τρόπο. Αμέσως θα ενεργήσει η χάρις Του»[24]. Σημασία στην προσευχή δεν έχει η χρονική διάρκεια αλλά η ένταση. Να προσεύχεσθε έστω και πέντε λεπτά, αλλά δοσμένα στον Θεό με αγάπη και λαχτάρα. Μπορεί ένας μία νύκτα ολόκληρη να προσεύχεται κι ο άλλος μονάχα πέντε λεπτά κι αυτή η προσευχή των πέντε λεπτών να είναι ανώτερη. Μυστήριο είναι αυτό βέβαια, αλλά έτσι είναι»[25].

Ο πατήρ Πορφύριος είχε συνειδητοποιήσει ότι η χάρις του Θεού μπορεί να

εμπνεύσει και τον πόθο για αληθινή προσευχή, αφού «ουδείς δύναται ειπείν Κύριον Ιησούν ει μη εν Πνεύματι Αγίω»[26]. Η προσευχή στη συνείδηση του Γέροντα είναι «το κλειδί για την πνευματική ζωή». Επισημαίνει ότι ο άνθρωπος που έχει σχέση με τον Χριστό όλα του τα προβλήματα τα αναθέτει σ' Εκείνον. Έτσι τη δυσκολία και τις θλίψεις τις κάνει προσευχή. Γιατί όλα είναι μέσα στην πνευματική ζωή[27]. Όλα αγιάζονται, και τα καλά και τα δύσκολα, και τα υλικά και τα πνευματικά. Μόνο που χρειάζεται αγάπη και φλόγα στην προσευχή, δηλαδή να μη διακατέχεται κανείς από το άγχος, αλλά να κινείται με εμπιστοσύνη στην αγάπη και στην πρόνοια του Θεού[28].

Έτσι το εξαιρετικά ρηξικέλευθο που μας υπογραμμίζει ο πατήρ Πορφύριος είναι ότι δεν χρειάζεται καταπίεση για αυτοσυγκέντρωση στην προσευχή. Την μονολόγιστη ευχή, το «Κύριε Ιησού Χριστέ, ελέησόν με», που οι Πατέρες της Εκκλησίας την είδαν ως τον πιο αποτελεσματικό τρόπο προσευχής, δεν είναι οι μέθοδοι και οι τεχνικές που την εξασφαλίζουν, αλλά η χάρις του Θεού[29]. «Την ευχή δεν μπορεί κανείς να τη διδάξει, ούτε τα βιβλία, ούτε ο γέροντας, ούτε κανείς. Ο μόνος διδάσκαλος είναι η θεία χάρις. Μόνο το Πνεύμα το Άγιον, μόνο η χάρις του Θεού μπορεί να εμπνεύσει την ευχή... Αν δεν μπείτε στην ατμόσφαιρα της χάριτος, δεν θα μπορέσετε να κάνετε την ευχή»[30].

Έτσι δικαιολογείται το γεγονός ότι η εκζήτηση και η απόκτηση της χάριτος του Θεού αποτέλεσε τη μόνη επιδίωξη και το μόνο ζητούμενο της ζωής του. Αυτήν με επίταση συμβούλευε να επιζητούν και όσοι τον πλησίαζαν, γιατί πίστευε ότι εκεί «έγκειται η ουσία της πνευματικής ζωής». Το να ρίχνεται κανείς στην αγκαλιά του Χριστού, το θεωρεί «τέχνη τεχνών». «Όταν έλθει ο Χριστός, κερδίσαμε το παν. Ο Χριστός θα μεταποιήσει τα πάντα μέσα μας. Θα φέρει τη χαρά, την ταπείνωση, την αγάπη, την προσευχή, την ανάταση. Η χάρις του Χριστού θα μας ανακαινίσει. Ο Χριστός θα μας τα δώσει όλα»[31]. Τότε ο άνθρωπος γίνεται αλλιώτικος. Όλες του οι αισθήσεις ζούνε με το Πνεύμα του Θεού. Αυτή την πραγματικότητα καταθέτει ο Γέροντας ως προσωπική εμπειρία από την επίσκεψη της θείας χάριτος σ' αυτόν[32]. Άλλωστε η αγάπη, η ταπείνωση, η υπακοή και όλες γενικότερα οι αρετές δεν είναι ο σκοπός της πνευματικής ζωής, αλλά οι προϋποθέσεις για να έλθει στον άνθρωπο η χάρις του Θεού και να οδηγείται από το Άγιο Πνεύμα[33].

Ο π. Πορφύριος συνιστά ο αγώνας και η πνευματική μας ζωή να κατατείνουν στην απόκτηση και τη σχέση με τον Χριστό και όχι στο κυνηγητό για την εκδίωξη του κακού. «Δεν χρειάζεται, λοιπόν, να ασχολείσθε με τ' αγκάθια...εσείς δώστε την εσωτερική σας δύναμη στο καλό, στον Χριστό»[34]. Η παρότρυνση αυτή του Γέροντα έρχεται σε απόλυτη συστοιχία με την Παύλεια συμβουλή: «αποστυγούντες το πονηρόν, κολλώμενοι το αγαθόν»[35]. Εδώ σαφέστατα ο έμπειρος και θεόσοφος

Γέροντας δεν αρνείται την ύπαρξη του διαβόλου ούτε την εμφάνιση των παθών στην μετά την πτώση ζωή του ανθρώπου. Απλά θέλει να υπογραμμίσει ότι η πνευματική ζωή δεν μπορεί να περιορίζεται στην άρνηση ούτε να γίνεται απαγορευτικός κώδικας, αλλά ότι πρωτίστως έχει θετική διάσταση και προοπτική.

[Συνεχίζεται]

20. *Ο.π.*, σ. 238.
21. *Ο.π.*, σ. 217.
22. *Ο.π.*, σ. 507.
23. *Ο.π.*, σ. 505.
24. *Ο.π.*, σ. 287-8.
25. *Ο.π.*, σ. 273.
26. *Α' Κορ.* 12,3.
27. *Βίος και Λόγοι*, σ. 256.
28. *Βλ. ο.π.*, σ. 275-276.
29. *Βλ. ο.π.*, σ. 262.
30. *Ο.π.*, σ. 256-7.
31. *Ο.π.*, σ. 286.
32. *Βλ. ο.π.*, 462-3.
33. *Βλ. ο.π.*, 256-7.
34. *Ο.π.*, σ. 287.
35. *Ρωμ.* 12,9.

<http://bit.ly/19wlyLk>